

	<p align="center">Український державний університет імені Михайла Драгоманова</p> <p align="center">Факультет української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка</p> <hr/> <p align="center">РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)</p>																		
<p>Освітньо-наукова програма <u>ФІЛОЛОГІЯ</u></p>	<p align="center"><u>ЖАНРОЛОГІЯ</u> <u>СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u></p> <p align="center">Рік навчання <u>3-й</u>, семестр <u>V-й</u> Форма навчання: <i>очна (денна/вечірня) / заочна</i></p>	<p>Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Освітній рівень <u>третій</u> (освітньо-науковий)</p>																	
	<p><u>Кафедра української літератури</u> <u>Викладач</u>: к. філол. н., доц., проф. каф. <i>Липницька Інна Миколаївна</i> Лінк на профіль викладача у Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=NGngg_IAAAJ&hl=uk E-mail: i.m.lipnytska@udu.edu.ua</p>																		
<p>I. Основна мета / цілі навчання</p>	<p>Формування у здобувачів вищої освіти компетентного фахового погляду на проблеми генології – літературних родів, видів, жанрів та метажанрів як способів існування творів художньої літератури та основоположних категорій літературознавства. Дисципліна окреслює теоретичний та історико-літературний дискурс генології, знайомить із методологією вивчення сучасних тенденцій жанрології та мотивує до компетентної ідентифікації жанру літературного тексту.</p>																		
<p>II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі, пререквізити</p>	<p>Навчальна дисципліна вибіркова Цикл дисциплін за вибором здобувача Шифр у переліку вибірових компонентів ВВ 07</p> <p>Передумови для вивчення дисципліни – опанування навчальних дисциплін методологічного та літературознавчого характеру з першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівнів вищої освіти, навчальних дисциплін «Компаративістика та компаративні дослідження» та «Дискурс: теоретичні та функціональні аспекти» з циклу спеціальної підготовки ОНП «Філологія».</p>																		
<p>III. Обсяг навчальної дисципліни</p>	<table border="1"> <tr> <td><i>Кількість кредитів</i></td> <td colspan="2">3 кредити</td> </tr> <tr> <td><i>Загальна кількість годин</i></td> <td colspan="2">90 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Форма навчання</i></td> <td>очна</td> <td>заочна</td> </tr> <tr> <td><i>Лекційні заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>4 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Семінарські заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>6 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Самостійна робота</i></td> <td>50 год.</td> <td>80 год.</td> </tr> </table>	<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити		<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.		<i>Форма навчання</i>	очна	заочна	<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.	<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.	<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.
<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити																		
<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.																		
<i>Форма навчання</i>	очна	заочна																	
<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.																	
<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.																	
<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.																	
<p>IV. Короткий зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Тема 1. Жанр, жанровий канон, жанрова система. Жанрологія як звуження генології. Проблеми ідентифікації жанру. Канонічна модель жанру на основі стійких жанрових властивостей. Специфіка жанрової константи. Кореляція понять «жанрова матриця», «жанрова домінанта», «жанрова модальність». Жанр як рухлива історична категорія. Процеси жанрової диференціації.</p>																		

Жанрова дифузія. Метажанр як культурологічний аспект жанру. Відмінності жанру від метажанру.

Тема 2. Теоретична парадигма жанрів.

Генологічна концепція О.Фрейденберг. Метафора як майбутня форма сюжетів і жанрів. Методика визначення взаємозв'язків жанру і сюжету. Питання про походження жанрів. Вивчення походження жанрів як трансформації через інверсію, переміщення, комбінування. Специфіка „народження” жанру. Історичне існування жанрів. Концепція множинності жанрової логіки Ж.М. Шеффера. Рецептна теорія жанру Р.Яussa. Історизація жанру, інтерпретована як його рецепція. Застосування поняття „горизонту очікуваного” до жанрової теорії. Теорія рухливості жанру. Продуктивність концепції „жанрової спіралі” Н. Копистянської: жанрова система літератури, літературної епохи, напряму, національної літератури, окремого письменника. Категорія «хронотоп» у вивченні специфіки жанру. Концепція „жанрового метаморфізму” О.Червінської. Специфіка когнітивної теорії жанрів та жанрові модифікації сучасного роману Т.Бовсунівської. Жанрові патерни, комунікативна природа жанру, когнітивна типологія жанрових трансформацій.

Тема 3. Поетика жанру.

Історична, описова та порівняльна поетика жанру. Класифікація літературних прозових жанрів. Жанрові різновиди. Жанрова природа української прози з погляду тематико-проблемної сутності твору. Українські літературні жанри з погляду стилю. Прозові жанри в українському історико-літературному процесі

Предмет порівняльно-історичного дослідження. Генетичний (генеалогічний) підхід. Контактологічний метод. Зовнішні зв'язки. Внутрішні контакти: категорія впливу. Внутрішні контакти: рецепція – комунікація – традиція. Принципи дослідження міжлітературних зв'язків.

Тема 4. Лірика як літературний рід та поезія як тип мовлення.

Поезія та способи оформлення художнього висловлювання. Специфічні особливості поетичного тексту. Жанрова специфіка лірики у працях світових науковців. Гаспарівська методика вивчення історії та теорії вірша. Проблеми класифікації типів ліричних творів. Жанрова (О.Галич, Н.Костенко) та тематична (І.Козлик, Е.Соловей-Гончарик) класифікації лірики.

Жанровий поділ лірики. Історія та поетика ліричних жанрів. Новітні жанрові форми лірики.

Тема 5. Драма як специфічний вид мистецтва та літературний рід.

Генезис і родові ознаки драми. Жанрові типи драми 6 1 2 3 («арістотелівська» та «відкрита»). Вивчення жанрової динаміки сучасної драматургії О. Бондаревою та Є.Васильєвим. Дослідження авторських жанрових рефлексій, інтертекстуальності та метатеатральності, структурних та змін драматичного тексту, сворідності епізації та ліризації.

Жанри драматичного роду. Еволюція драматичних жанрів: від Античності до сучасності. Структурні зміни сучасного драматичного тексту та їх вплив на жанрову динаміку. Жанрові трансформації, модифікації та новації в сучасній драматургії. Метатеатральність та метаперсональність сучасної драми.

Тема 6. Генезис і родові ознаки епосу.

	<p>Епос як літературний рід у працях видатних вчених. Проза як тип мовлення. Типологія епосу та його жанрів. Найдавніші епічними жанри – міф, казка, легенда, сказання, класичний епос. Система епічних жанрів. Мала і велика проза. Система жанрів української прози кінця XIX – початку XX ст.</p> <p>Тема 7. Генологія малої прози.</p> <p>Новела та оповідання в жанровій системі української та зарубіжної літератур. Жанрова типологія новели. Художня специфіка жанрів есе, нарис, фейлетону, памфлету, притчі, казки. Наукове дослідження жанрових проблем малої прози.</p> <p>Тема 8. Роман у системі жанрів української прози.</p> <p>Морфологія роману. «Романне мислення»: головні аспекти. Специфіка повісті як жанру. Повість і роман: точки дотику й розходження. Типологія роману. Поліфонія роману. Особливості стилю роману. «Роман – король жанрів».</p> <p>Роман з погляду структури. Тематично-проблемний контент роману. Наративні особливості роману. Система образів у романному світі. Художньо-естетичні особливості українського роману. Еволюція романного жанру в постмодерній літературі.</p> <p>Тема 9. Міжродові утворення.</p> <p>Специфіка суміжних родових утворень. Ліро-епос, ліро-драма, епо-драматичні, поезія в прозі як види суміжних змістоформ. Висока (елітарна) і масова література.</p> <p>Тема 10. Метажанри.</p> <p>Теоретичні аспекти питання. Види проміжних змістоформ (мемуари, щоденник художня біографія, ремейк). Автодокументальні форми: антропологічні межі роману. Есе. Міжмистецькі форми (кіноповість, кінороман, мальопис). Сучасні метажанрові утворення (детектив, утопія, антиутопія, фантастика, фентезі, триллер, кіберпанк). Фантастика і фентезі як метажанри. Особливості жанрової дифузії в постмодерному тексті.</p> <p>Взаємне накладання й трансформація жанрових систем Заходу і Сходу.</p>
<p>V. Результати навчання</p>	<p>ПРН 2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.</p> <p>ПРН 3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.</p> <p>ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв’язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.</p> <p>ПРН 12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.</p>
<p>VI. Порядок і критерії оцінювання</p>	<p>Форми поточного і підсумкового контролю:</p> <p>Поточний контроль: опитування (усні, письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проекти, написання есе), тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи.</p> <p>Підсумковий контроль: залік (V семестр).</p> <p>Порядок оцінювання:</p> <p>Поточна успішність з навчальної дисципліни оцінюється від 0 до 100 балів включно. Здобувач одержує залік, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів,</p>

	<p>він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів з дисципліни. Якщо здобувач за результатами підсумкового контролю набрав від 0 до 34 балів, він повинен пройти повторне вивчення навчальної дисципліни відповідно до порядку, визначеного в університеті. Залік на очній (денній / вечірній) та заочній формах здобуття вищої освіти оформлюється після останнього семінарського заняття відповідно до розкладу залікової сесії.</p> <p>Критерії оцінювання</p> <p><i>Під час усних відповідей:</i> повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p><i>Під час виконання письмових завдань:</i> повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (слайдів, приладів, схем тощо).</p> <p>Рівень відповідності критеріям:</p> <p><i>Творчий рівень (90 – 100 балів).</i> Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.</p> <p><i>Високий рівень (80 – 89 балів).</i> Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.</p> <p><i>Достатній рівень (70 – 79 балів).</i> Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.</p> <p><i>Задовільний рівень (65 – 69 балів).</i> Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.</p> <p><i>Низький рівень (60 – 64 балів).</i> Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні та фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.</p> <p><i>Незадовільний рівень:</i></p> <p><i>з можливістю повторного складання (35 – 59 балів).</i> Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;</p> <p><i>з обов'язковим повторним вивченням (0 – 34 балів).</i> Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.</p>
<p>VII. Політика курсу</p>	<p>Заняття відбуваються відповідно до затвердженого розкладу, електронний варіант якого відображається в особистому кабінеті.</p>

	<p>Оцінки фіксуються в електронному журналі, доступ до якого здобувач також отримує через особистий кабінет.</p> <p>Основна інформація для вивчення дисципліни розміщена на освітній платформі Moodle, де здобувач реєструється під своїм корпоративним акаунтом (кодове слово для реєстрації надає викладач).</p> <p>Письмова комунікація на факультеті відбувається за допомогою корпоративної пошти та інших засобів корпоративного акаунту (наприклад, календаря чи Google-диску тощо). Корпоративний акаунт модератор відкриває для здобувача на початку першого року навчання.</p> <p>Викладач зобов'язаний ознайомити здобувача з його академічними правами і обов'язками.</p> <p>Пропущені практичні / семінарські заняття здобувач має право відпрацювати. Обсяги, терміни і порядок відпрацювання пропусків визначає викладач.</p> <p>Якщо навчання здійснюється дистанційно чи асинхронно і передбачені заняття в Google Meet, то посилання на такі заняття фіксуються в електронному розкладі, усі завдання й інструкції розміщуються на електронних ресурсах (Google-диск, Moodle тощо). Під час навчання здобувач зобов'язаний дотримуватися етичних норм поведінки, а також правил академічної доброчесності, тобто виконувати завдання самостійно, не використовувати чужі твори без посилань, не видавати чужі твори за свої, не підміняти результати одного дослідження іншим. Університет сповідує нульову толерантність до плагіату і фальсифікацій.</p> <p>Політика дисципліни</p> <p><i>Дні й години для консультацій:</i> консультації проводяться в дні занять за розкладом після 14:00. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.</p> <p><i>Обсяги, терміни і порядок відпрацювань:</i> відпрацювати пропуски можна в години консультацій або надіслати виконане письмове завдання на корпоративну пошту викладача.</p> <p><i>Особливості оцінювання:</i> на освітній платформі Moodle у файлі «Оцінювання» описані всі види робіт і максимальні бали за їхнє виконання.</p>
<p>VIII. Основні інформаційні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білоус, П. В. (2013). <i>Теорія літератури</i>: навч. посіб. Київ: Академвидав, 328. 2. Бовсунівська, Т. В. (2009). <i>Теорія літературних жанрів. Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману</i>: підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 519. 3. Бовсунівська, Т. (2015). <i>Жанрові модифікації сучасного роману</i>: монографія. Харків: Діса плюс, 369. 4. Киричок, М. В., Мельник, А. О. Український постмодерністський роман: специфіка жанру. <i>Закарпатські філологічні студії</i>. 13(3), 102–106. 5. Копистянська, Н. Х. (2005). <i>Жанр, жанрова система у просторі літературознавства</i>. Львів: ПАІС, 368. 6. Ліпницька, І. М. (2017). Жанрові особливості автобіографічної повісті Володимира Леонтовича «Дитячі і юнацькі роки Володимира Ганкевича». <i>Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова: Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)</i>. 7, 176–184. 7. Ліпницька, І. (2010). Жанр вірша-присвяти в поетичній творчості Олександра Олеся. <i>Філологічні науки: Збірник наукових</i>

- праць Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. 2(5), 28–35.
8. Ліпницька, І. М. (2009). Поетика «різдвяного» оповідання Богдана Лепкого. *Література. Фольклор. Проблеми поетики*. 31, 323–330.
 9. Ліпницька, І. (2006). Жанр сатирично-гумористичного оповідання в творчості Модеста Левицького. *Визвольний шлях*. 6, 50–59.
 10. Мажара, Т. (2015). Дифузія жанрів як ознака генологічної моделі мемуаристики. *Young Scientist*, 3(18), 117–120.
 11. Назарець, В. М., Миронюк, В. М. (2020). Концепції жанрової організації лірики в літературознавстві ХХ століття. *Мова. Література. Фольклор*. 2, 184–188.
 12. Наливайко, Д. (ред.). (2009). *Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи: антологія*. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 487.
 13. Савченко, І., Ліпницька, І. (2021). *Словник театрознавчих термінів та понять*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 144.
 14. Тодоров, Ц. (2006). *Поняття літератури та інші есе* [пер. з франц. Є. Марічева]. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 165.
 15. Філоненко, С. (2011). *Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр* : монографія. Донецьк : ЛАНДОН–ХХІ, 432.
 16. Burzyńska, A., Markowski, M. P. (uł.). (2006). *Teorie literatury XX wieku: antologia*. Kraków: Znak, 700.
 17. Culler, J. (2007). *Literary Theory: A Very Short Introduction*. Stanford University Press, 276.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри української літератури, протокол № 4 від 27 листопада 2024 р.